

МИНИСТЕРСТВО
НА
ПРАВОСЪДИЕТО

“Програми за превенция и преодоляване на домашното насилие”

Проектът се изпълнява по Договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ с рег. № 93-00-521/21.12.2016г.,
сключен с Министерство на правосъдието.

да
джендър
алтернативи

*Програма по превенция на насилието
за деца
в училищна възраст*

Автор:

Десислава Даскалова

МИНИСТЕРСТВО
НА
ПРАВОСЪДИЕТО

“Програми за превенция и преодоляване на домашното насилие”
Проектът се изпълнява по Договор за предоставяне на
безвъзмездна финансова помощ с рег. № 93-00-521/21.12.2016г.,
сключен с Министерство на правосъдието.

gaa
г-жендър
алтернативи

Съдържание:

Резюме:

- ✓ Поглед към нормативната уредба
- ✓ Детските права
- ✓ Какво е насилие? Насилие над деца, Домашно насилие.

Въведение

Програмата

- ✓ Цел
- ✓ Задачи на програмата
- ✓ Контингент
- ✓ Място и график на провеждане

Етапи на програмата

- ✓ Диагностика
- ✓ Профилактика
- ✓ Корекция

Методи

Принципи на програмата

Очаквани резултати

Ръководство за работа

- Програма **Вариант 1**
 - Първи ден
 - Втори ден
- Програма **Вариант 2**
 - Първи ден
 - Втори ден

Приложения

Програма по превенция на насилието за деца в училищна възраст

Резюме

Насилието над деца е феномен, който съществува във всяка държава, общество, етническа или религиозна група, независимо от социалния статус на детето или семейството. Закрилата на детето срещу „всички форми на физическо или умствено насилие, посегателство или злоупотреба, липса на грижи или небрежно отношение, малтретиране или експлоатация, включително сексуални престъпления“ е основно право, гарантирано от Конвенцията на ООН за правата на детето (Член 19, КПД).

Всяко дете има право на закрила за нормалното му физическо, умствено, нравствено и социално развитие и на защита на неговите права и интереси.

Право на закрила по реда на този закон има и лице – жертва на насилие или експлоатация, на което възрастта му не е установена и за което може да се направи основателно предположение, че е дете.

Не се допускат никакви ограничения на правата или привилегии, основани на раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, имуществено състояние, религия, образование и убеждения или наличие на увреждане.

Всяко дете има право на закрила срещу въвличане в дейности, неблагоприятни за неговото физическо, психическо, нравствено и образователно развитие.

Всяко дете има право на закрила срещу нарушаващите неговото достойнство методи на възпитание, физическо, психическо или друго насилие и форми на въздействие, противоречащи на неговите интереси.

МИНИСТЕРСТВО
НА
ПРАВОСЪДИЕТО

“Програми за превенция и преодоляване на домашното насилие”
Проектът се изпълнява по Договор за предоставяне на
безвъзмездна финансова помощ с рег. № 93-00-521/21.12.2016г.,
сключен с Министерство на правосъдието.

да
джендър
алтернативи

Всяко дете има право на закрила срещу използване за просия, проституция, разпространяване на порнографски материали и получаване на неправомерни материални доходи, както и срещу сексуално насилие.

Всяко дете има право на закрила срещу въвличане в политически, религиозни и синдикални дейности.

/ Закон за закрила на детето, Глава втора, права на детето, право на закрила-чл.10, (1), (2) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2013 г.), (3) (Доп. - ДВ, бр. 36 от 2003 г., предишна ал. 2 - ДВ, бр. 84 от 2013 г.)/ и Чл. 11, (1),(2),(3), (4)/

Домашно насилие е всеки акт на физическо, сексуално, психическо, емоционално или икономическо насилие, както и опитът за такова насилие, принудителното ограничаване на личния живот, личната свобода и личните права, извършени спрямо лица, които се намират в родствена връзка, които са или са били в семейна връзка или във фактическо съпружеско съжителство.

За психическо и емоционално насилие върху дете се смята и всяко домашно насилие, извършено в негово присъствие.

/ Закона за защита от домашното насилие, Глава първа, Чл. 2. от (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) /

Въведение

Уважаеми деца, младежи,

...**Насилие** - произлиза от словосъчетанието „да правиш нещо на сила”.

Всяка постъпка, чрез която един човек може да навреди на друг човек е **НАСИЛИЕ**. Обикновено този, който наранява е по-силен, по-умен или по-възрастен и е използвал това си качество, за да нарани другия.

Няма значение дали някой те удря, изнасилва или само заплашва, този някой нарушава основните ти права като човек и най-вече като дете. Той накърнява достойнството ти и руши уважението и доверието ти към

другите. НАСИЛИЕТО Е ПРЕСТЪПЛЕНИЕ. То причинява болка, нарушава спокойствието ти и отнема щастието ти, без някой да те пита дали си съгласен.

Според един международен документ, който се нарича „Конвенция за правата на детето” никой не може да те принуждава да извършваш вреден труд, както и никой не може да те насилва. За съжаление не всеки спазва тези правила и по този начин става престъпник.

Не винаги човекът, който може да те нарани е непознат и безразличен за теб. Той може да е много близък твой приятел или роднина, когото обичаш и уважаваш. Може да ти бъде баща, майка, настойник, приятел на семейството, приятел на баатко или кака, съсед, учител, възпитател или просто непознат, който си срещнал на детската площадка, пред училище, пред блока или в интернет. Това, че някой е твой роднина или близък, не му дава правото да те наранява. С тази постъпка той също става престъпник.

Не винаги насилието оставя РАНИ по тялото. Понякога си объркан, уплашен или се чувстваш зле. Имаш чувството, че някой ти е сторил нещо. В такива моменти се чувстваш несигурен да споделиш това, което те тревожи. Страхуваш се, че някой ще ти се подиграе, защото не можеш да определиш дали това, което ти се случва е лошо или добро.

Програмата

Цел

Програмата цели да повиши информираността и чувствителността на децата и младежите по темата за домашното насилие, като:

- Предостави на децата информация, която да им помогне да си изяснят, кое поведение се счита за насилие и какви видове насилие съществуват.
- Предостави информация относно техните права
- Предостави възможност за сензитивност и дискусия по темата

МИНИСТЕРСТВО
НА
ПРАВОСЪДИЕТО

“Програми за превенция и преодоляване на домашното насилие”
Проектът се изпълнява по Договор за предоставяне на
безвъзмездна финансова помощ с рег. № 93-00-521/21.12.2016г.,
сключен с Министерство на правосъдието.

gda
г-жендър
алтернативи

- Предостави възможност за развиване на определени качества и умения, подкрепящи асертивността при децата

Задачи на програмата

- изграждане на умения, навици и способности, позволяващи на децата да идентифицират своите мисли, чувства, поведение;
- изграждане на умения за уважение към себе си навици за изразяване на собственото мнение и отстояване на личните граници, съобразявайки се с другите
- Развитие и усъвършенстване на социални качества
- Формиране на чувствителност и нетолерантност към проявите на насилие в семейството

Контингент

Програмата е предназначена за деца и младежи на възраст от 14 до 18 години.

Забележка: Разработени са 2 варианта на програмата, които могат да бъдат използвани по преценка на водещите, съобразно спецификата и нуждите на групата.

Място на провеждане и график

Програмата се осъществява в рамките на учебното заведение или социалната институция. Продължителност – 2 учебни часа. По предварително договорен график с педагогическия съветник.

Етапи на работа:

Работата по Програма по превенция на насилието за деца в училищна възраст включва в себе си следните етапи: диагностика, профилактика, корекция.

✓ *Диагностика:*

- Проучване с цел проследяване информираността на учениците и младежите по темата за насилието и по-специално- домашното насилие
- Проучване на техните нагласи, вярвания по проблема
- Насоки относно необходимостта от информация по темата или надграждаща такава.

✓ *Профилактика:*

- Дейности, свързани с превенцията на проблема. Използват се различни техники и методи.
- Опит на преживелищно ниво, възможност за поглед от страни и емпатия

✓ *Корекция:*

- Усвояване и трениране на умения, свързани със социално-емоционалната интелигентност при децата, като част от превенцията на проблема в подкрепа на ненасилствената комуникация

Методи:

1. МОЗЪЧНА АТАКА ДИСКУСИЯ
2. ОБСЪЖДАНЕ НА ПРИМЕРНИ СЛУЧАЙ /МИНИ КЕЙС/
3. РОЛЕВА ИГРА
4. ИНДИВИДУАЛНА РАБОТА
5. ГРУПОВИ ИГРИ

Принципи на програмата

- ✓ Доброволно съгласие за участие в програмата.
- ✓ Спазването на поверителност
- ✓ Толерантност към мнението, чувствата и емоциите на другите
- ✓ Недопустимост на учениците да търсят „изкупителна жертва“

МИНИСТЕРСТВО
НА
ПРАВОСЪДИЕТО

“Програми за превенция и преодоляване на домашното насилие”

Проектът се изпълнява по Договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ с рег. № 93-00-521/21.12.2016г., сключен с Министерство на правосъдието.

gaa
гжендър
алтернативи

Очаквани резултати

- ✓ Популяризиране сред децата и младите хора на достоверна информация по темите за насилието и преодоляването му;
- ✓ Повишаване на асертивността при децата, собствената им самооценка, стимулиране процеса на развитие и индивидуалното израстване на всяко едно дете;
- ✓ Възпитание на младите хора към целеустременост и чувство за отговорност;
- ✓ Подобряване на взаимоотношенията родител – дете;
- ✓ Формиране на негативно обществено мнение към различните типове насилие, в частност насилието в дома.

Програма по превенция на насилието за деца
в училищна възраст
Ръководство за работа Вариант 1

ПЪРВИ ДЕН

Дейност 1.

Приказка за моят клас: «Подай по кръга».

Игра за представяне и запознаване на участниците

Цел: Тази дейност цели да представи участниците/групата с кратка информация относно техните силни и отличителни черти. Дейността за запознаване разчита на бързата мисъл и креативността при децата.

Времетраене: 10 мин.

Инструкции: Предстои ни да разкажем приказка за Вашият клас. Авторите на произведението сте самите вие. Задачата ви е да представите вашият клас по един креативен и позитивен начин. Опитайте се да представите информация, която да показва вашите силни страни, добри качества и уникалност.

Един от водещите започва пръв, като се представя с името си и «Имало едно време...». С помощта на предмет (топка, играчка и др.), предава щафетата към един от учениците, който продължава. Последен завършва дейността вторият водещ, като в края на Приказката прави преход към класната стая – тук и сега и целта на срещата.

Дейност 2.

Карти «Моите права» Работа в малки групи

Цел:

- ✓ Запознаване на учениците с техните законови права;
- ✓ Идентифициране на онези детски права, които най-често биват negliжирани и нарушавани;
- ✓ Обратна връзка в голяма група;

Времетраене: 20 минути (Работа в малки групи – 10 мин., обратна връзка в голяма група: 10 минути)

Инструкции: Участниците се разделят на две групи. Всяка от групите получава цветни карти, с информация за детските права. Задачата е да бъдат идентифицирани онези детски права, които според учениците са най-често нарушавани. Нарушаването на детските права е Упражнението цели да направи преход към темата за насилието и в частност – домашното насилие.

Дейност 3.

«Какво представлява домашното насилие?» Мозъчна атака

Цел: Генериране на идеи. Дейността служи като помощно средство за дефиниране на задачата по въпросите за домашното насилие и да постави някои важни въпроси; Спомага при търсене на творчески решения за предотвратяването му.

Времетраене: 10 мин. (5 мин.+ 5 мин.)

Инструкции: В голяма група се поставя въпроса: «Какво представлява домашното насилие?». В рамките на 5 минути, участниците генерират идеи, като един от водещите ги записва на флипчарт. След приключване на първата част от упражнението се насърчава кратка дискусия, с оглед на възникналите въпроси у децата.

Дейност 5

Домашна работа

Цел: Повишаване чувствителността по темата и генериране на творчески подходи и решения за предотвратяване на домашното насилие.

Инструкции: Като участници в този процес, децата мога да помислят върху това, как според тях, може да се предотвратим домашното насилие?

Ето някои примерни теми, които могат да бъдат поставени за размисъл:

- ✓ Как да намерим общ език с родителите си?
- ✓ Как да защитим себе си от физическо насилие в семейството?
- ✓ В какво се крие неразбиранството между родители и деца?

Дейност 5 Обратна връзка

Цел: Получаване на обратна информация относно ефекта на дейностите, възникналите емоции и въпроси у учениците.

Времетраене: 5 мин.

Инструкции: Водещият моли учениците да споделят как се чувстват в края на срещата, как са били дейностите за тях. Водещият оставя възможност на учениците за обсъждане на индивидуални въпроси по темата, в случай на необходимост и желание.

Втори ден

Дейност 1 «Да направим пица!» Игра за енергизиране

Цел: Раздвижване и енергизиране на участниците.

Времетраене: 5 мин.

Инструкции: Учениците и водещите се подреждат в кръг, като застават един зад друг. Един от водещите дава инструкции относно начина на приготвяне на пицата, като едновременно с това показва различни движения, масажирайки гърба на човека пред себе си. Така, движението се предава в кръга. Всеки един гръб служи за плот, на който се приготвя вкусната пица. След приготвянето на пицата, водещият моли участниците да се завъртят. Такав секи ще върне жеста на приятеля си. Ще приготвим втора пица!

Рецепта: Размесваме тестото добре, разстиламе го внимателно в тавата; слагаме доматиено пюре, нарязваме наситно колбас, поставяме маслини; настъргваме на ситно качкавал и т. н.

Дейност 2

Конфликт в семейството – Ролева игра

Ролева игра: «Конфликт в семейството» – ПРИЛОЖЕНИЕ

Цел: Да създаде и развие навици за безконфликтно общуване. Ролевата играта цели да покаже приетото уважително и ненасилствено общуване с роднини и близки. Ролевата игра дава възможност за повишаване чувствителността на участниците; дава възможност за трениране на умения – регулиране и контрол на участниците в стресови ситуации / гняв, обида, раздражение /.

Времетраене: 15 мин.

Инструкции: Избират се двама доброволци от класа. Те ще получат персонални инструкции за участието си в ролевата игра. Запознавайки се с тях, в рамките на 5 минути, двамата доброволци трябва да доразвият своя сценарий, като

представят конфликт в семейството между родител и дете и по-специално-неговата ескалация. След това пристъпват към игра пред публиката-останалата част от класа. Накрая, всяка една от страните-доброволци в ролята на майка и дете, публика, споделят как са се чувствали в своите роли.

✚ Инструкция за първия участник

«Вие сте дъщерята. Опитвате се да говорите с майка си. Вие искате същите нови и модерни обувки като на вашите приятелки. Майка ви е против. Вие обезателно искате да получите тези обувки и не сте готови на никакви отстъпки».

✚ Инструкция за втория участник

« Вие сте майката. Имате две деца: дъщеря на 14 години и син на 2 години. Пуснали са ви в неплатен отпуск поради липса на работа. Нямаме излишни пари в семейството. Дъщеря ви иска нови обувки. Вие смятате, че те не са и нужни, и се надявате че дъщеря ви ще ви разбере и ще се съгласи с вашето мнение».

✚ Инструкция за класа

«Сега вие ще наблюдавате общуването между майката и дъщерята. Внимателно следете хода на разговора и отбелязвайте онези фрази, действия, които възпрепятстват разрешаването на конфликта».

Дейност 3

Дискусия върху ролевата игра

Цел: Цел на дискусията е да се обсъди ситуацията, която е изиграна. Това дава възможност, проблемът да се погледне от различни страни, да се обсъдят различни творчески решения за предотвратяване ескалацията на конфликта родител-дете с цел постигането на ненасилствена комуникация.

Времетраене: 20 мин.

Инструкции: Наблюдателите в класа, мислят по изброените по-долу въпроси с цел да се предотврати насилието в ситуацията на конфликт между детето и майката.

- ✓ Кое в изиграната ситуация според вас доведе до ескалацията на конфликта? Какво ви направи силно впечатление?
- ✓ Имаше ли насилие? Какво бе то?
- ✓ Как според вас конфликтът между майката и детето можеше да се развие по-благоприятно?

Дейност 4

Цел: Обобщение и приключване

Цел: Обобщение за деня –чувствата и реакциите, които провокира темата. Обратна връзка относно полезността на обучението;

Времетраене: 5 мин.

Инструкции: Водещият моли участниците да дадат кратка обратна връзка. Какво им допадна, доколко срещите бяха полезни за тях и т.н

Програма по превенция на насилието за деца в училищна възраст Ръководство за работа Вариант 2

ПЪРВИ ДЕН

Дейност 1.

Игра за опознаване на участниците

Цел: Целта на игата е да създаде непринудена атмосфера, да насърчи спонтанното взаимодействие, саморазкриването и рефлексията; да се помогне на участниците да се опозная по-добре един с друг, както и да опознаят водещите.

Времетраене: 10 мин.

Инструкции: Участниците се подреждат в кръг. В зависимост от възможностите на пространството, могат да бъдат седнали на столове или прави. Един участник остава в средата на кръга (добре е това да е един от водещите, като начало на играта). Той подава инструкции към групата, като произволно назовава някакъв признак. Пример: „Нека всички, които обичат математиката, да сменят местата си.. „По време на размяната, този който е в средата, подавайки командата се стреми да седне на някой от празните столове. Така, останалият без стол или място в кръга, се озовава в средата. Сега той има за задача да определи следващият признак, по който ще размести

участниците. Добре е признаците да са различни – външни белези, интереси, силни страни и пр.

Дейност 2.

Как да усъвършенстваме себе си? Индивидуална работа

Цел: Упражнението цели да предостави информация за насилието и различните му форми на проявление. Учениците имат възможност да съотнесат и класифицират различните форми към определен тип насилие – физическо, емоционално, социално насилие. Предоставяне на информация и съвети за ненасилствена комуникация.

Времетраене: 10 мин.

Инструкции: Всеки работи индивидуално в рамките на 10 минути. Следва кратка обратна връзка по упражнението.

ПРИЛОЖЕНИЕ: «Не е Ок да ми причиняваш това!»

Дейност 3.

Три семейни истории – дискусия по проблем. Работа в малки групи.

Цел: Настърчаване на мисленето и чувствителността по проблема за домашното насилие и неговите форми на проявление. Дискусия по проблема.

Времетраене: 20 мин.

Инструкции: Участниците се разделят на 4 малки групи. Всяка група се запознава с **ПРИЛОЖЕНИЕ:** «Три семейни истории». Отново в малки групи, дискутират по изброените по-долу въпроси.

1) Коя от тези ситуации ви се струва най-опасна и защо?

2) В коя ситуация ви се струва, че възрастния се опитва да упражни натиск върху дете, като нарушава закона и го подтиква към неправилни постъпки?

3) Какъв тип насилие наблюдаваме: Психическо, емоционално, морално? / Правилния отговор е всички. Защото отделните детайли се преплитат и си прилича

Групата избира свой говорител, който накратко представя отговорите на въпросите в голяма група. Общото време за работа в малки групи е 10 минути. Настърчава се дискусия в голяма група – 10 минути.

Дейност 5.

Обобщение

Цел: получаване на обратна информация от участниците относно мисли, емоции, породени по темата.

Времетраене: 5 мин.

Инструкции: Водещият подканва участниците да споделят накратко как се чувстват. Прави се обобщение по темата.

Втори ден

Дейност 1.

«Диви коне» Игра за настроение и енергизиране

Цел: Играта цели да създаде непринудена атмосфера, настроение, както и да подготви групата за работа. Да раздвижи ума и тялото им. Изисква се концентрация и внимание.

Времетраене: 10 мин.

Инструкции: Участниците се подреждат в кръг, като за целта на играта е необходимо да бъдат седнали на столчета. Водещите също сядат в кръга, като един от тях ще «отведе групата» на Конни надбягвания. Той ще подава едновременно вербални инструкции и ще показва различни движения. Задачата на участниците е да повтарят подадените движенията. А сега, надбягванията започват:

«Ние сме група диви коне. Започваме своята разходка. Бягаме в галоп... (водещият потупва с двете си ръце по коленете си в ритъма на конски бяг), тичаме...(забързва темпото).

Стигнахме до гората. Навлизаме навътре. Пътеката е осеяна с килим от пъстри листа.(водещият потърква длани една в друга, като имитира шума на шумата). Слизаме надолу и се приближаваме горски ручей. Пътеката е кална. Преминаваме през калта. (водещият издува бузи и с двете си ръце изкарва въздуха от бузите, като издава звук, който имитира

затъването на конските копита в калта). *Бягаме...*(потупва с двете си ръце колената, като имитира конски бяг). *Следва остър завой надясно* (водещият накланя тялото си надясно), *а сега рязко наляво* (водещият накланя тялото си наляво). *Тичаме...Достигнахме целта.* Пред нас се разкрива прекрасна гледка. Тревата е свежо зелена.“

Първоначално инструкциите се подават бавно, докато участниците запомнят и се ориентират в играта. Преди пътуването да приключи, водещият може да забърза темпото, като произволно променя последователността на инструкциите или терена, през който преминават конете.

Дейност 2

Дискусия по проблем. Работа в малки групи

Цел: Настърчаване на мисленето и чувствителността по проблема за домашното насилие, в частност – психическо насилие от страна на родителите.

Времетраене: 20 мин.

Инструкции: Участниците се разделят на 4 малки групи. Всяка група се запознава с **ПРИЛОЖЕНИЕ:** «Длъжна за всичко». Отново в малки групи, дискутират по изброените по-долу въпроси:

- 1) Как бихте постъпили вие в тази ситуация?
- 2) Може ли да кажете на родителите си: „Вие сте ме създали, сега се грижете за мен!“.
- 3) Кои варианти според вас са подходящи:
 - ✓ Да каже на родителите си: „Много ми е обидно да чувам това от вас! Аз ви слушам!“
 - ✓ Може ли да разкаже на родителите си за своите чувства. Например : „Когато говорите с мен..., то на мен ми е обидно, защото чувствам, че не съм ви нужна..“

Дейност 3.

Какво означава да бъда асертивен? Индивидуална работа

Цел: Развиване на умения, свързани с асертивността при децата. (отстояване на собствените мисли, чувства, вярвания и тяхното изразяване на мнение, позиция по уважителен начин)

Времетраене: 10 мин.

Инструкции: На децата се предоставя приложение «Заяви се!» След като се запознаят с описаните в материала ситуации, участниците връщат обратна информация в голяма група.

ПРИЛОЖЕНИЕ:

«Заяви се!»

Дейност 4.

Да упражним наученото вкъщи

Цел: Материалът предоставя допълнителна информация относно развиването на асертивността при децата. Чрез упражнения, децата имат възможност да упражнят и затвърдят различни умения.

Инструкции: Упражнението се предоставя за самостоятелна работа вкъщи. Добре е децата да отделят достатъчно време на спокойствие, за да осмислят дейността, да я съотнесат към реалния си живот и минат през четирите стъпки, описани в материала. Водещият насърчава децата, при необходимост да потърсят помощта на възрастен, на когото имат доверие и могат да разчитат за подкрепа.

Приложение:

«Не си ми шеф!»

МИНИСТЕРСТВО

ПРА

“Програми за превенция и преодоляване на домашното насилие”

Проектът се изпълнява по Договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ с рег. № 93-00-521/21.12.2016г., сключен с Министерство на правосъдието.

да
джендър
а тегнати

ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ: **Конфликт в семейството**

Инструкции: Избират се двама доброволци от класа. Те ще получат персонални инструкции за участието си в ролевата игра. Запознавайки се с тях, в рамките на 5 минути, двамата доброволци трябва да доразвият своя сценарий, като представят конфликт в семейството между родител и дете и по-специално-неговата ескалация. След това пристъпват към игра пред публиката-останалата част от класа. Накрая, всяка една от страните- доброволци в ролята на майка и дете, публика, споделят как са се чувствали в своите роли.

✚ **Инструкция за първия участник**

«Вие сте дъщерята. Опитвате се да говорите с майка си. Вие искате същите нови и модерни обувки като на вашите приятелки. Майка ви е против. Вие обезателно искате да получите тези обувки и не сте готови на никакви отстъпки».

✚ **Инструкция за втория участник**

« Вие сте майката. Имате две деца: дъщеря на 14 години и син на 2 години. Пуснали са ви в неплатен отпуск поради липса на работа. Нямаме излишни пари в семейството. Дъщеря ви иска нови обувки. Вие смятате, че те не са и нужни, и се надявате че дъщеря ви ще ви разбере и ще се съгласи с вашето мнение».

✚ **Инструкция за класа**

«Сега вие ще наблюдавате общуването между майката и дъщерята. Внимателно следете хода на разговора и отбелязвайте онези фрази, действия, които възпрепятстват разрешаването на конфликта».

МИНИСТЕРСТВО
НА
ПРАВΟΣЪДИЕТО

“Програми за превенция и преодоляване на домашното насилие”

Проектът се изпълнява по Договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ с рег. № 93-00-521/21.12.2016г., сключен с Министерство на правосъдието.

да
джендър
алтернативи

ПРИЛОЖЕНИЕ:

НЕ Е „ОК“ да ми причиняваш това!

„Насилник“ можем да наречем, някой, който несправедливо използва своята сила, за да наранява някого психически и емоционално, физически или сексуално отново и отново. Не винаги човекът, който може да те нарани е непознат и безразличен за теб. Той може да е много близък твой приятел или роднина, когото обичаш и уважаваш.

Можеш ли да определиш изписаните по-долу действия, като актове на насилие?

Рита; хвърля мръсни погледи; удря; чупи неща; скубане, обижда; прави любов с някого, против волята му; подиграва се и иронизира; блъска; нарича с обидни имена; подиграва се; заплашва; докосва и опипва; подиграва се;

Подреди думите в съответната колона, към която мислиш, че могат да бъдат съотнесени!

Физическо насилие	Емоционално насилие	Сексуално насилие
<i>Рита</i>		

Най-добрият начин да се справиш с „насилника“ е да използваш силата на твоя ум и емоции, като отнемеш неговата сила.

1. Бъди мил и дружелюбен; Създавай приятелства Повечето насилници се чувстват гневни и наранени;
2. Отказвай да се биеш и се отдалечавай от тези ситуации , прецени дали сбиването решава нещо; Да се оттеглиш и да си тръгнеш изисква кураж.;
3. Съгласи се или се опълчи на насилника; изненадай насилника; ако покажеш, че думите на насилника не те нараняват, ти отнемаш неговата сила;

МИНИСТЕРСТВО
НА
ПРАВОСЪДИЕТО

“Програми за превенция и преодоляване на домашното насилие”

Проектът се изпълнява по Договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ с рег. № 93-00-521/21.12.2016г., сключен с Министерство на правосъдието.

да
г-жендър
алтернативи

4. Използвай авторитети. Ти показваш на насилника, че не те е страх да извикаш някой, който е по-силен в сравнение с него самия, за да ти помогне.;

Отговори:

Физическо: ритане, удряне, чути неща, скубане, блъска;

Емоционално: обиди, нарича с обидни имена, заплашва, подиграва се и иронизира;

Сексуално: мръсни погледи, докосва и опипва, прави любов с някого, против волята му;

МИНИСТЕРСТВО
НА
ПРАВОСЪДИЕТО

“Програми за превенция и преодоляване на домашното насилие”
Проектът се изпълнява по Договор за предоставяне на
безвъзмездна финансова помощ с рег. № 93-00-521/21.12.2016г.,
сключен с Министерство на правосъдието.

да
джендър
алтернативи

ПРИЛОЖЕНИЕ:

Три семейни истории

1. Често Сашко чувал от баща си следните думи „... Край, стига, така ще те накажа, че ще ти държи влага дълго време!“ Какво имал предвид баща му Сашко така и не разбирал, но по гърба си усещал студени тръпки.
2. Мария много обичала своята майка. Но в семейството често избухвали скандали. Когато нещо не се харесвало на баща ѝ, той често казвал : „... Продължавайте да ме дразните, така ще ви подреда, че да съжелявате цял живот..“, при това той използвал доста нецензурни думи и обиди. В такива моменти Мария се плашела, но минавало време и тя забравяла за това. Било ѝ мъчно обаче за мама, татко и за нея самата. Тя виждала, че с времето нещата стават все по-лоши, защото всичко често се повтаряло.
3. Семейен празник. В семейството се празнува 18-я рожден ден на по-голямата сестра. Имало гости, подаръци. Дени и Иван се радвали за по-голямата си сестра. Когато всички седнали на празничната маса, бащата налял шампанско на всички, в това число и на 10 годишния Иван. Момчето казало: „ Не благодаря! Не искам!“. Един от гостите обаче започнал да го уговаря: „...Хайде сега! Днес може в чест на сестра ти е. Не се притеснявай, ти вече си мъж!..“

Въпроси за обсъждане:

- 1) Коя от тези ситуации ви се струва най-опасна и защо?
- 2) В коя ситуация ви се струва, че възрастният се опитва да упражни натиск върху дете, като нарушава закона и го подтиква към неправилни постъпки?
- 3) Какъв тип насилие наблюдаваме: Емоционално, пренебрегване /неглижиране/, физическо?

МИНИСТЕРСТВО
НА
ПРАВОСЪДИЕТО

“Програми за превенция и преодоляване на домашното насилие”
Проектът се изпълнява по Договор за предоставяне на
безвъзмездна финансова помощ с рег. № 93-00-521/21.12.2016г.,
склучен с Министерство на правосъдието.

да
джендър
алтернативи

ПРИЛОЖЕНИЕ:

Заяви се!

Да си асертивен, не означава непременно да си злобен, властен и ли обичаш да се налагаш.
Няма нищо лошо в това да кажеш на хората какво искаш, какво харесваш или не харесваш по един уважителен начин.

Прочети всяка от ситуацияите и дискутирай как героят би могъл да бъде асертивен!

Кого да удовлетвори?:

Бащата на Дани винаги иска той да е футболна звезда. Дани не иска да играе футбол. Той предпочита да бъде в училищната музикална група. Но той не иска да разочарова баща си, защото баща му е бил виден футболен играч.

Дани иска да зарадва баща си.

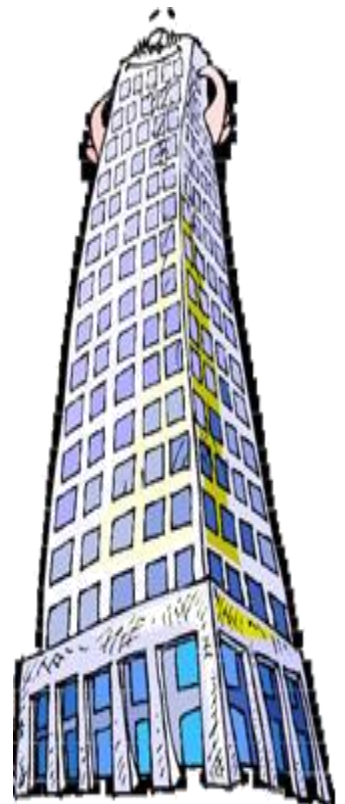
Прекъсването:

Всеки път, когато се обаждаш по телефона на най-добрия си приятел, твоят по-голям брат винаги прекъсва разговора ти, като ти казва да затвориш телефона. Ти не искаш да го ядосаш.

Партньорски

Данчо, Ели и Мони са твоите най-добри приятели. Те решават да пропуснат часовете по български език, защото не са си довършили домашната задача. Ти не искаш да избягаш от час и не искаш да вбесиш приятелите си.

Дискутирай!

МИНИСТЕРСТВО
НА
ПРАВОСЪДИЕТО

“Програми за превенция и преодоляване на домашното насилие”
Проектът се изпълнява по Договор за предоставяне на
безвъзмездна финансова помощ с рег. № 93-00-521/21.12.2016г.,
сключен с Министерство на правосъдието.

да
джендър
алтернативи

ПРИЛОЖЕНИЕ:

Не си ми шеф!

Асертивността звучи като сложна и голяма дума, но е лесно и важно за теб да разбереш нейният смисъл. Да си асертивен, означава , че можеш да защитиш това, в което вярваш и да се погрижиш за себе си. Имаш правото да отстояваш това, в което вярваш, чувстваш, мислиш, да изразиш и защитиш своето мнение. Трябва само да развиеш определени умения, за да го направиш.

- ? Можеш ли да откажеш да направиш неща, които според теб не са правилни?
- ? Когато не си съгласен с някого, способен ли си да го изразиш, да го кажеш на глас и да споделиш своята гледна точка?
- ? Можеш ли да избягваш неща, които ще те наранят?
- ? Можеш ли да позволяваш на другите хора да влияят на твоите решения?
- ? Имаш ли увереност в своята собствена преценка?
- ? Искаш ли помощ, когато имаш нужда?

Ето няколко стъпки, които да ти помогнат да отстоиш себе си:

1. Реши какво искаш да промениш и повярвай в твоите права

Пример: Приятел винаги ти казва какво да правиш

2. Опиши на другия човек, който е замесен, ситуацията, както я виждаш ти. Разкажи му с подробности.

Пример: („Ти винаги ме командваш!!)допълни своите примери!

3. Опиши защо се чувстваш така, като използваш АЗ- изявления. Бъди твърд, силен, гледай в човека и бъди сигурен в себе си.

Пример: („Чувствам се раздразнен, защото аз мога да се грижа за себе си!“)

4. Опиши промените, които искаш да направиш. Изрази с подробности действията и влиянията, които трябва да спрат и какво трябва да започне

МИНИСТЕРСТВО
НА
ПРАВОСЪДИЕТО

“Програми за превенция и преодоляване на домашното насилие”
Проектът се изпълнява по Договор за предоставяне на
безвъзмездна финансова помощ с рег. № 93-00-521/21.12.2016г.,
сключен с Министерство на правосъдието.

да
джендър
алтернативи

оттук нататък! Бъди максимално конкретен и имай воля да направиш промените, като в замяна промениш и нещо от себе си.

Пример: („Искам да спреш винаги да ми казваш какво да правя! Вместо това, попитай ме, какво искам да направя!“)

5. Сега си избери ситуация, която искаш да промениш! Би могло да е с приятел или с някого от твоето семейство. Може би някой наранява чувствата ти, когато те дразни или се шегува с теб или някой пък те тормози.

Премини през четирите стъпки! Може би ще искаш да се упражняваш с друг човек, защото не с домашния си любимец или някоя плюшена играчка.

ЗАПОМНИ!

Имаш правото да бъдеш този, който искаш да бъдеш!

МИНИСТЕРСТВО
НА
ПРАВОСЪДИЕТО

“Програми за превенция и преодоляване на домашното насилие”
Проектът се изпълнява по Договор за предоставяне на
безвъзмездна финансова помощ с рег. № 93-00-521/21.12.2016г.,
сключен с Министерство на правосъдието.

да
джендър
алтернативи

ПРИЛОЖЕНИЕ:

«Длъжна за всичко»

Напоследък Вера забелязва, че родителите ѝ ѝ припомнят, че им е длъжна за всичко в този живот. Те използват следните фрази: „Ние правим всичко за теб, а ти не ни слушаш.“; „...Ако не бяхме ние, какво щеше да имаш в този живот?“; „Купих ти компютър, не за да стоиш с часове на него..“; „От теб даже и благодаря, няма да дочакаме..“. Тези изрази я потискали и тя често плачела.

Въпроси за обсъждане:

Как бихте постъпили вие в тази ситуация?

Може ли да кажете на родителите си: „Вие сте ме създали, сега се грижете за мен“

Кои варианти според вас са подходящи:

Да каже на родителите си: „Много ми е обидно да чувам това от вас! Аз ви слушам!“

Може ли да разкаже на родителите си за своите чувства. Например: „Когато говорите с мен..., то на мен ми е обидно, защото чувствам, че не съм ви нужна..“

МИНИСТЕРСТВО
НА
ПРАВОСЪДИЕТО

“Програми за превенция и преодоляване на домашното насилие”
Проектът се изпълнява по Договор за предоставяне на
безвъзмездна финансова помощ с рег. № 93-00-521/21.12.2016г.,
склучен с Министерство на правосъдието.

га
джендър
алтернативи

ПРИЛОЖЕНИЕ:

Емоционално насилие

Предложените две ситуации могат да бъдат използвани в рамките на един учебен час и са предназначени за обсъждане и сравнение.

1. Денис не обичаше да си оправя леглото сутрин. Майка му всеки ден му напомняше да го прави, но той не реагираше, оправдавайки се с това че ще закъснее за училище. Една сутрин майка му не издържала и се развикала : „...Колко още трябва да говорим по въпроса и да повтарям едно и също. Цяла седмица няма да сядаш на компютъра докато не се научиш да си прибиращ леглото!..“
2. Галя всеки ден след училище захвърляла чантата си в хола. В началото майка ѝ сама прибирала чантата ѝ в нейната стая. Но постепенно нейното търпение се изчерпало. Веднъж тя седнала на дивана и казала на Галя: „... Донеси ми чантата си, за да видим какви домашни и уроци имаш за утре, и кога ще ги подготвиш? Преди или след разходката.“. Когато разговора приключил, майката ѝ предложила : „...Хайде да намерим заедно място за твоята чанта и ти винаги да я оставяш там..“

Въпроси за обсъждане:

- 1) Каква е разликата между тези ситуации?
- 2) В кой от двата случая откривате признаци на насилие?
- 3) Как бихте определили това насилие?
- 4) Как се е чувствало момчето?
- 5) В какво се състои насилието? Как според вас трябва да постъпи майката в подобна ситуация?
- 6) С кои свои действия децата могат да помогнат за да бъде избегнат конфликта?
- 7) Как и с какви свои действия майките могат да избегнат конфликта без да пристъпят към насилствени действия?
- 8) Какво бихте казали на майките в такава ситуация??